

ואע"ג דכ"ג בימי ר"ה לא הוה, אמר לה לענין הלכתא כדאמר רבי בפי' הבא על יבמתו⁵¹⁰. ואבוה דשמואל הוה בעי לנטרינהו לקדושה גמורה⁵¹¹. והא דאמרינן הכא ואפילו אליבא דר' אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה⁵¹² *וכו'⁵¹³ הכי פי', אפילו לר' אלעזר דמתמיר בפסולי כהונה לומר דפנוי הבא על הפנויה עשאה זונה התם הוא משום דאיכא מעשה איש, אבל הכא פריצות בעלמא הוא, ואפילו לכ"ג לא פסילה, ולרבנותא נקט לה רבא⁵¹³ *אע"ג דלית

אברהם

דכן נקט בדעת הרמב"ם, דלפי' היה מקום לומר דמיירי כאן בנשים המסוללות ביש השרת בתולים ממש ופליגין אי יש מוכ"ע בבשר מ"מ י"ל דלא ניחא לרבינו לפרש כאן הכי משום דלא מסתבר במציאות בנשים המסוללות דאיכא השרת בתולים ממש וראה בציון 511 עוב"ז ואכתי טעון בירור. 510 (נט, ב) 511 השוה לתוס' שם בפי' א' ואע"ג דכ"ג לא הוה בימי שמואל היה מחמיר. מיהו ברש"י שם בשבת דו"ל: הואיל ודרך זנות חשוב ליה לאו כאורח ארעא עכ"ל. וברבינו בשבת שם: ואע"פ שלא היה בדורו כ"ג אפ"ה לאו אורח ארעא ופריצותא איכא עכ"ל. וצ"ב דבשלמא למאי דפי' רבינו כאן דבעי לנטורי לקדושה גמורה שפ"ד דרצה הש"ס לתלות הא דאבוה דשמואל בהא דרב דפסולה לכהונה גדולה. אך לרש"י ורבינו שם בשבת במה תלי ההרחקה במה דפסולות לכהונה, והלא גם אי כשירה לכהונה הרי דרך זנות ולא אורח ארעא. ואולי היה מקום לומר דסברי שם דהפסול לכ"ג מדין מוכ"ע, וכמ"ד דיש מוכ"ע בבשר. מיהו כיון דליכא בפועל השרת בתולים, ע"כ הא דמשוי לה בעולה באותו מקום כבעילת פחות בן ט' בלא השרת בתולים למ"ד זו (לפי התוס') דהיינו דזה גופה דיש כאן מעשה זנות באותו מקום דזהו דמשוי לה בכלל איסור מוכ"ע, ולא למימר דהוא מוכ"ע ממש אלא דנלמד מהא דמוכ"ע דהוה בכלל בעולה אף דלא נעשה בה ביאה ממש. דה"ה במעשה זנות באותו מקום דאף בלי השרת בתולים ממש דחל בה דין בעולה כמו במוכ"ע, דמעשה מוכן ראיית הש"ס דכיון דחזינן דרב הונא פוסלה לכ"ג ע"כ חל בנשים המסוללות שם מעשה זנות. ולכן הרחיקן זו מזו. נויש לי מקור לדברינו דדין מוכ"ע לענין כ"ג למ"ד דיש מוכ"ע בבשר דהוא גם בלי השרת בתולים דיסוד דינו דהמעשה זנות הוא דמשוי לה מוכ"ע מהדא"ש כתובות (יא, ב) דפירש דמחלוקת מוכ"ע בבשר בלי השרת בתולים ומבואר מדבריו דיש ג"מ לענין איסור רק דקי"ל כשמואל משום דהשאלה נשאל לענין ממון ע"ש ודוק. ובאמת ברש"י לפנינו בשבת שם לא כתב כרבינו כאן דפסולה לכהונה משום דהוה כבוגרת וכלו קצת בתוליה אלא דו"ל רש"י: דלא הוי בתולה שלמה נוברבינו שם: שאין בתוליה קיימין. ואף דלכאורה משמע כרבינו כאן, אך שם בשבת לא הזכיר דהוה כבוגרת. ואפשר אולי לפרש דברי רבינו שם מדין מוכ"ע בבשר, משא"כ רבינו

הלכתא כוותיה, ואע"ג דלא שייכא⁵¹⁴ * בדבר הונא⁵¹⁵ * [לפום האי פירושא⁵¹⁶]. הדר אמר רבא, לאו מילתא הוא דאמרי⁵¹⁷ * בגיורתן לית להו⁵¹⁸ * חתנות. פי' דודאי חתנות דאסור רחמנא בגירותן הוא, וישראל כשר אסור הוא בנתינה גיורת⁵¹⁹ * מן התורה⁵²⁰, וכיון דשרי בה פצוע דכא, על כרחך טעמא דמילתא משום דלא קאי בקדושתיה. וש"מ דפצוע דכא כהן מותר בגיורת למ"ד דקהל גרים לא איקרו קהל⁵²¹, ולא פסיל לה⁵²² * עליה

כאן דביאר טעם פסולה לכ"ג דכלו בתוליה קצת והוה כבוגרת לא היה יכול לפרש כאן כמו שפירש בשבת דההשוואה להא דרב הונא בנשים המסוללות היינו דמשם נלמד דמקרי מעשה זנות, דהרי לדברי רבינו כאן אין הפסול לכהונה תלי כלל במה דנעשה מעשה זנות (דזה שייך רק אי הפסול משום דין מוכ"ע בבשר וכש"נ) ולכן הוצרך רבינו כאן לפרש טעמא דאבוה דשמואל משום דבעי לנטריה לקדושה גמורה. ואולי יש לומר דגם רש"י ורבינו בשבת שם מודין למש"כ רבינו כאן דאי לא דמפסלה לכ"ג דבעי לנטריה לקדושה גמורה לא היה מוחה אף דהוה מעשה זנות ולא אורח ארעא, מיהו סברי דמשום טעמא דבעי לנטריה לקדושה גמורה לבד לא היה מוחה להם לישן גבי הדדי ורק בצירוף ב' הטעמים ביחד הקפיד, ואכתי צ"ע. ^{אוצר תחכמה} 512 * כתי"ד, אך בנר: או'. 513 דמחמת קושיא זו הוכיחו ש"ר דטעמא דרב הונא משום פסול זונה. 513 * ע"פ הנד', אך בכתי"ד: לדר' אלעזר. ובכתי"ס: דר' יצחק. 514 * ע"פ הנד' אך בהתי"ד: שכיח'. 515 * נוסף בכתי"ד, אך בנר: כדרב הונא להאי (ותו לא). 516 בשבת שם כתב רבינו באור"א: וההיא דרבא ל"ק דודאי רב הונא אליבא דרבנן קאמר לה ולפסלה לכ"ג. ואילו פסק רבא סתם דלית הלכתא כדרב הונא הו"א דהיינו אליבא דרבנן דפליגי עליה דר' אלעזר, אבל אליבא דר"א פסולה אפילו לכהן הדיוט משום זונה. ולפיכך אמר דליתא לדרב הונא כלל, ואפילו למ"ד דאית ליה דר"א לית למיפסלא מטעם זונה דאפילו ר"א לא אמר אלא באיש עכ"ל. 517 * כדהגיה הב"ח וכן מפורש ברמב"ן ורשב"א, אך לפנינו ליתא: דאמרי (רשם: בהיות עוב"כ, במקום: בגיורת). 518 * כתי"ד, ולפנ' אך בנר: ליה. 519 * כתי"ד, אך בנר: וגיורת. 520 ראה להלן ציונים 698, 703 בארוכה הדעות בנתינים דעלמא אי דאורייתא או דרבנן. 521 חכמים במשנה קידושין (סט, א) ור' יוסי ור' מאיר בברייתא שם (עב, ב) ודלא כרבי יהודה שם דסובר קהל גרים אקרי קהל, ולדידיה פצו"ד אסור בגיורת כדאיתא במכלתין (נז, א) אף אי לאו בקדושתיה קאי. נוראה בגר"א סימן ה' ס"ק ג': דהא דקי"ל כרב ששת דאפילו כהן (פצו"ד) מותר (בגיורת), והא נמי דאורייתא הוא (ולכן נלמד נמי דמותר בממזרת) והא דקתני במתני' בגיורת ולא קאמר רבותא יותר דאפילו בממזרת מותר. לר'

לפי שיצאו מקדושתם, וכיון שכן ה"ה שהם מותרים בממזרת⁵²⁴, כיון דממזרים לא איקרי קהל, והני יצאו מקדושתם, דמה לי נתינה מה לי ממזרת⁵²⁵, הא והא איסור תורה הוא בישראל ברור, וכן אמר בירושלמי⁵²⁶ בפירוש,

כאן חזקת איסור ומ"מ א"ש דלא תצא בכה"ג משום די"ל דס"ל דליכא דין חזקת איסור גמור בספקד"ר. (ראה ברע"א תשובה לו' ופר"ח כללי ס"ס אות יז' ובפמ"ג יו"ד סימן יח בשפ"ד אות א') והבן ואכתי טעון בירור. 524 * כתי"ד, אך בנד': בנייהו. ובכתי"ס: בגוהו. 524 דפצו"ד מותר בממזרת כ"ד הראב"ד בהשגות הרמב"ן רשב"א ונ"י והטור ריש סימן ה' והרמ"א סימן א' בשם ויש מתירין וכ"ד היש"ש סימן יח'. 525 כמש"כ רבינו דאי נתינה דאורייתא ומותר בה דה"ה דמסברא מותר בממזרת כ"כ בש"ר העומדים בשיטה זו, וראה בראב"ד בהשגות שם שהוסיף ע"ז: ואי אמרת אמאי קאמר בנתינה ליתני בממזרת אימא לך רבותא קמ"ל דאפילו לרבי יהודה דקהל גרים אקרי קהל גר כשר אבל הני דפסולים לא וכ"ש ממזרת דלאו קהל הוא כלל עכ"ל. וראה בחזו"א סימן ד' ס"ק ד' שהקשה עליו צ"ע מה קים ליה דממזר לא אקרי קהל יותר מנתינה כיון דגם נתינה אסירי לקהל מדאורייתא ע"ש בדבריו. מיהו לי נראה דהראב"ד לשיטתו דהובא משמו ברמב"ן (עח, ב) פי' איסור נתינה דבגירותן אסרם הכתוב לפי שהיו מתחילתן בגירות ראשון כגירי אריות ויהושע ודוד גזרו עליהן שלא נקבל מהן גרים לעולם כדי להתערב בישראל וכו' והכתוב אסרן לאותן ז' עממין מאותו גירות שבשעת כיבוש לפי שעדיין אדוקין בעכו"ם ולא תשתכח מפיהם, ואם חזרו וקבלו אותן ב"ד לאחר מכאן מותרין היו וכו' עכ"ל [ובעיקר דעת הראב"ד ראה בארוכה להלן ציון 703] דלהראב"ד לשיטתו י"ל דכיון דנתינה משכחת לה היתר אם קבלו עליהן מצות וגירות חדשה גמורה קס"ד דכלל קהל הן לאסור בו פצו"ד בהן לרבי יהודה, וכיון דחזינן דנתינה לא אקרי קהל, כ"ש ממזרת דאין לה היתר לעולם מה"ת ודו"ק. וראה בטור שם שכתב דפצו"ד מותר בממזרת: דהא דשרי בנתינה דריש לה מקרא לא יבא ממזר בקהל השם דהיינו בישראל לא יבא אבל באחריני שרי ואין חילוק עכ"ל. וראה מה שהקשה עליו הב"י ומש"כ במהרש"א בסוגיין ובב"ח וט"ז ובית מאיר. [וראה במגיד משנה שרוצה לדייק דאסור בממזרת מוקדני במתני' דפצו"ד מותר בגירות ולא קתני רבותא טפי דמותר אפילו בממזרת וראה ציון 521 מה שהבאתי מהמראה פנים לתרץ לדעת רבינו ודעמיה וקרום לזה גם ביש"ש. והט"ז תירץ באו"א: דתנא דנקט פצו"ד מותר כלל בין ישראל פצו"ד בין כהן פצו"ד וכיון שיש בכהן פצו"ד איסור דאורייתא בגירות א"כ הו"ל ממש כממזרת דתרווייהו יש בהם איסור תורה בישראל כשר, ובפצו"ד מותר בשניהם דאין לחלק בין איסורי תורה במקום שלא חלקו חז"ל בפירוש עכ"ל]. 526 בפרקין הל' ב' (דף מז, א). 528 בירושלמי לפנינו: רבי חלקיה רבי סימון בשם ריב"ל לא שנו אלא

משום זונה כדמעיקרא, דהא לא קאי בקדושתיה לאחר שנפצע, וכן הלכתא. הלכך פצוע דכא אפילו כהן מותר בגירות⁵²³ ונתינה, אעפ"י שהן איסור מן התורה לכהן ברור ולישראל ברור, כשנפצעו אשתרו להן בתרווייהו⁵²⁴ *

יהודה איצטריכא דקהל גרים אקרי קהל ואפ"ה מותר עכ"ד. והנה מפשטות דברי הגר"א משמע דפצו"ד מותר בגירות אף לרבי יהודה דקהל גרים אקרי קהל, מיהו תמורה מש"ס (נו, א). ואולי כונת הגר"א "לר' יהודה איצטריכא וכו' ואפ"ה מותר" כלומר דאי קתני במתני' דמותר בממזרת קס"ד דמתניתין ר' יהודה ואה"נ אסור בגירות, ולכן קתני במתני' דמותר בגירות דאפ"ה מותר ודלא כרבי יהודה. וגוף התירוף שכתבתי אמאי לא קתני במתני' מותר בממזרת כ"כ במראה פנים על הירושלמי דף מז, א, אך לשון הגר"א דחוק מאד אם זה נמי כונתו, ולולא דמסתפינא הייתי מגיה בגר"א. "והא דקתני במתני' בנתינה (במקום: גירות) ולא קאמר רבותא יותר וכו'" והיינו קושיית הראב"ד בהשגות ותירוצו ע"ש ואכתי טעון בירור]. 522 * כתי"ד, אך בנד': פסלי ליה. 523 כדעת רבינו דפצו"ד כהן מותר בגירות כ"כ הרמב"ן והרשב"א ונ"י וכ"מ מהתוס' חד מקמאי. [וכ"נ דעת ר"ת בתוס' (עט, א) ד"ה נתינים דפסק בגירותן אית להו איסור חתנות] וכ"פ הרמב"ם פט"ז איסור"ב והראב"ד שם והרא"ש והטו"ש סימן ה' סע' א'. מיהו דעת הבעה"מ פסקי רי"ד ורי"ז דלא נפשט האיבעיא, [ומשום דאית להו דקי"ל בגיותן אית להו איסור חתנות, וכדעת הרמב"ם דאף דפסק נמי הכי מ"מ פסק דפצו"ד מותר בגירות ראה סוף ציון 530 ארבע דרכים בדעתו]. וכ"כ לחומרא הב"י שהוא דעת הרי"ף שהשמיט הבעיא ומאי דאתמר עלה משמע לכאורה כהבעה"מ ס"ל, ומסיק הבעה"מ: ופצו"ד כהן אסור לכתחילה בגירות דלמא בקדושתיה קאי עכ"ל. משמע מדבריו דרק לכתחילה אבל אם ניסת לא תצא. וצ"ב דכיון דלדבריו לא נפשט הבעיא הרי ספק דאורייתא דילמא מוזהר משום זונה וא"כ שורת הדין דאם ניסת תצא ובמיוחד דהרי היה בחזקת איסור עד שנעשה פצו"ד. ואולי טעם הבעה"מ דאם ניסת לא תצא משום דלא החליט הבעה"מ דבגירותן לית להו חתנות אלא דנשאר ספק, וכיון דללשון דבגירותן אית להו איסור חתנות בודאי נפשט האיבעיא דמותר, ורק לאידך צד דבגירותן לית להו איסור חתנות הוא דמספקין דילמא לא נפשט דלאו בקדושתיה קאי אלא אסור. לכן מחמירין רק לכתחילה שלא תנשא אבל אם ניסת בדיעבד ס"ל דלא תצא, ואף דנראה דלאו ס"ס גמורה דשם אונס חד הוא מ"מ מועיל הך סברא לענין שלא תצא. ועוד יתכן לומר דלשיטות דסברי דבגירות אין לוקה משום זונה אף דאיסור דאורייתא הוא איסור מהללמ"ס, [ראה פ"ו ציונים 11-809 השיטות בזה], והרי בספק הללמ"ס הרבה דעות דאזלינן בקולא בספיקות ראה בא"ת כרך ט' עמ' שעח (ולהלן ציון 530 עוב"ז). ואין להקשות לפ"ז אמאי החמיר הבעה"מ שלא להנשא לכתחילה די"ל דטעמו משום דיש